

قیام خونین 15 خرداد 48 ساله شد



15 خرداد در تاریخ انقلاب اسلامی ایران از اهمیت ویژه ای برخوردار است و نقطه عطف و سرآغاز نهضت اسلامی ملت ایران و بیداری دیگر ملل به شمار می آید. اقدامات رژیم شاه و آمریکا در سال های 40 تا 42 برای نابودی اسلام و غارت کشور، امام خمینی (ره) را بر آن داشت تا با بیانیه ها و ایراد سخنرانی های مهم نقشه های شوم آنان را بر ملا کند.

جام جم آنلاین: 15 خرداد در تاریخ انقلاب اسلامی ایران از اهمیت ویژه ای برخوردار است و نقطه عطف و سرآغاز نهضت اسلامی ملت ایران و بیداری دیگر ملل به شمار می آید. اقدامات رژیم شاه و آمریکا در سال های 40 تا 42 برای نابودی اسلام و غارت کشور، امام خمینی (ره) را بر آن داشت تا با بیانیه ها و ایراد سخنرانی های مهم نقشه های شوم آنان را بر ملا کند. به گزارش شبکه خبر، رژیم شاه و استکبار جهانی که امام را به عنوان مانعی بر سر راه رسیدن به مطامع و مقاصد خود می دیدند تصمیم گرفتند ایشان را از سر راه بردارند.

سخنان امام در 13 خرداد 42 در مدرسه فیضیه که مصادف با عاشورای حسینی بود، جزییات بیشتری را از جنایات رژیم و اربابان امریکایی و اسراییلی شاه بر ملا کرد، به طوری که این سخنان خشم و نفرت مردم را از رژیم پهلوی افزایش داد.

در پی این سخنان، ماموران رژیم به دستور شاه، سحرگاه 15 خرداد 42 به خانه امام (ره) در قم یورش بردند، امام را دستگیر و به زندانی در تهران منتقل کردند.

روز به نیمه نرسیده بود که خبر دستگیری امام در سراسر ایران پیچید و مردم در شهرهای مختلف همچون قم، تهران، مشهد، تبریز و ورامین دست به اعتراض زدند.

این اعتراضات، قیامی خود جوش و مردمی بود و رژیم را بر آن داشت تا در شهرهای قم، تهران و ورامین برای جلوگیری از گسترش این حرکت مردمی، معترضان را به گلوله ببندد.

در کنار این حرکت خودجوش مردمی که از پیوند ناگسستنی مردم و مراجع تقلید بر می خاست، قیام 15 خرداد کفن پوشان ورامین در تاریخ پر افتخار انقلاب اسلامی از رنگ و بوی خاصی برخوردار است.

مردم انقلابی ورامین و پیشوا که اکثر آنان کشاورزان بودند که با شنیدن خبر دستگیری امام از مزارع خود با در دست داشتن بیل و داس به همراه عزاداران مراسم دوازدهم محرم (سوم امام حسین (ع) و روز بنی اسد)، شهر پیشوا و روستای محمدآباد به سمت تهران برای اعتراض حرکت کردند.

ساواک پس از اطلاع از حرکت مردم به ژاندارمری مستقر در منطقه و گارد شاهنشاهی اعزامی، دستور می دهد در پل باقرآباد راه را بر مردم ببندند و کفن پوشان ورامین را بسیار فجیع و وحشتناک به خاک و خون کشیدند.

عصر روز 15 خرداد فرا رسید، عده زیادی از مردم در شهرهای قم، تهران و ورامین در این روز به شهادت رسیده بودند تا با خون آنان بذر انقلاب که به دست امام خمینی (ره) کاشته شده بود آبیاری شود و در بهمن 57 به ثمر بنشیند.

حضرت امام خمینی (ره) درباره نقش و جایگاه مردم ورامین در پیروزی انقلاب اسلامی چنین فرمودند: "آقایان محترم و جوانان معظم ورامین، بر ما حق ویژه ای دارند، آنها در 15 خرداد جوانان خود را از دست دادند و برای اسلام فعالیت کردند."

بسترها و دستاوردهای قیام پانزده خرداد:

بی تردید هیچ دگرگونی و انقلابی بی ریشه و علت پدید نمی آید و بسترها و عواملی در شکل گیری آن مؤثر است. قیام 15 خرداد نیز جنبشی ماندگار و اثر گذار است و نقطه عطفی در کارنامه انقلاب اسلامی ایران به شمار می رود. این قیام، سر آغاز تحولات و دگرگونیهای شگفت آوری شد که به حق می توان از آن به عنوان "یوم الله" نام برد.

عوامل و بستریهای چندی در پیدایش قیام 15 خرداد نقش دارند.

بازکاوی عوامل پیدایش نهضت پانزده خرداد - به عنوان مقدمه و طلیعه انقلاب شکوهمند اسلامی - نیازمند بررسی علل و پیش زمینه های مختلفی است که از نهضت تحریم تنباکو و انقلاب مشروطیت به وجود آمده و تا سال 41 و پس از آن در خود انقلاب اسلامی تداوم داشت و در واقع هم باید بعد مادی و ظاهری این علل را در نظر گرفت و هم بعد باطنی و معنوی آنها را، چنان که شهید مطهری می گوید: "این نهضت، نهضتی است از تیپ نهضت پیامبران؛ یعنی، برخاسته از خودآگاهی یا خدا آگاهی".

این خود آگاهی ریشه اش در اعماق فطرت بشر است و وجدان اسلامی بیدار شده جامعه ما، او را در جستجوی ارزشهای اسلامی برانگیخته ، و این وجدان مشترک و روح جمعی جوشان جامعه است که طبقات مختلف و متضاد را در یک حرکت هماهنگ به راه انداخته است..

در نیم قرن اخیر (به خصوص با تشکیل سلسله دین ستیز پهلوی) جریانهایی رخ داد که ضد اهداف عالیه اسلامی و در جهت مخالف آرمانهای مصلحان صد ساله اخیر بود و طبعاً نمی توانست برای همیشه از طرف جامعه ما بدون عکس العمل بماند. استبداد خشن و وحشی و سلب هر نوع آزادی، نفوذ استعمار نو...، دور نگه داشتن دین از سیاست، بیرون کردن دین از میدان سیاست، کوشش برای بازگرداندن ایران به جاهلیت پیش از اسلام و احیای شعارهای مجوسی و میراندن شعارهای اصیل اسلامی و..."

در واقع مهم ترین عامل شکل دهنده نهضت 15 خرداد، احساس و باور عمیق توده های مردم درباره دین ستیزی، ارزش ستیزی و به حاشیه راندن دین از یک طرف، و حاکم کردن ارزشهای مرده و منحط غربی و غیر دینی از طرف دیگر بود، یعنی، درخواست عمومی مردم برای اصلاح و دگرگونی در ناهنجاریها و کژتابی های فکری، اخلاقی و دینی ای که داشت شکل می گرفت.

عوامل شکل دهنده قیام:

انقلاب اسلامی ایران، در دوره شکل گیری خود (1340 - 1343) با یک سری زمینه ها و مقدمات همراه بود و در این دوره انرژی تحول و دگرگونی، طی یک سلسله جریانات و اقدامات به تدریج به سمت حوزه علمیه قم کشیده شد و رنگ و محتوای مذهبی به خود گرفت و رهبری یک عالم دینی در حد مرجعیت، یعنی امام خمینی بر آن مسجل شد.

این زمینه ها و مقدمات عبارت است از:

الف. رحلت آیت الله بروجردی و مطرح شدن نام امام خمینی(ره)

ب. جریان لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی

ج. جریان همه پرسی ششم بهمن

د. حادثه خونین فیضیه (1341)

ه . دستگیری امام رحمه الله و قیام 15 خرداد 1342.

ارائه دکترین کندی:

انتخابات ریاست جمهوری سال 1960 آمریکا که به روی کار آمدن دمکراتها به رهبری کندی منجر شد، با تغییراتی در سیاست خارجی آن کشور همراه گردید. کندی بر خلاف پیشینیان معتقد به سیاست انعطاف پذیرتر در رویارویی با بحراناها - به ویژه در کشورهای جهان سوم - بود. او معتقد به پیمانهای اقتصادی به جای نظامی، فعال سازی قوای امنیتی و اطلاعاتی به جای استفاده از ارتش و تقویت برنامه های فرهنگی از قبیل سپاه صلح، دمکراسیهای هدایت شده و... بود.

در این میان در ایران که شاه پس از کودتای 28 مرداد خود را مدیون آمریکا می دانست، برای ادامه سلطنت، از سیاستهای جدید کندی راه گریزی نداشت. محصول این سیاست، روی کار آوردن دولت شریف امامی و طرح شعارهای آزادی احزاب و فضای باز سیاسی و اصلاحات اداری بود. اما وی چندان مورد تأیید کندی نبود و هیئت حاکمه جدید آمریکا روی علی امینی حساب ویژه ای باز کرده بود.

لایحه انجمن های ایالتی و ولایتی:

در این لایحه به لزوم حذف اسلام از شرایط نمایندگی مجلس و لزوم سوگند به "کتابهای آسمانی" به جای قرآن و... اشاره شده بود. البته پس از آن بحث انقلاب سفید و طرح رفراندوم نیز مطرح شد.

تصویب لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی (در 16 مهر 1341 توسط دولت علم) و بازتابهای آن، دلیلی بود تا حضرت امام خمینی رحمه الله نهضت عظیم خویش را بنیان گذارد و این در حالی بود که با رحلت مرجع عالی قدر شیعه آیت الله العظمی بروجردی رحمه الله، ثلمه ای عظیم به ملت و روحانیت وارد شده بود و رژیم نیز عرصه را برای جولان بلا منازع خود در دین ستیزی مهیا یافت.

فاجعه قیام آفرین:

هنوز خشم عمومی درخصوص این حرکت رژیم فروکش نکرده بود که ساواک قم، مجلس روضه خوانی را که از طرف آیت الله گلپایگانی رحمه الله منعقد شده بود، مورد حمله قرار داد. در این هجوم که روز دهم فروردین 1342 صورت گرفت، مردم و طلاب مورد ضرب و شتم قرار گرفته و به رگبار بسته شدند و مدرسه فیضیه به خون ملت رنگین شد.

حماسه رهبری در عاشورای 42 :

امام خمینی با تبلیغات و اقدامات خود، طی حدود دو ماه، حادثه فیضیه را تا نزدیک محرم تداوم داد. شهر قم شاهد سخنرانی تاریخی امام علیه شخص شاه، آمریکا و اسرائیل بود. این سخنرانی به منزله رویارویی مستقیم و آشکار با حکومت بود و نشان می داد که امام، روحانیت و مردم، به نقطه غیر قابل بازگشتی با دستگاه رسیده اند.

سرانجام صبح 15 خرداد، مصادف با 12 محرم، خبر دستگیری امام در سراسر ایران منتشر شد و مردم به شدت عکس العمل نشان دادند و در حد وسیعی اعتراض کردند.

می توان قیام 15 خرداد را حرکت خود جوش و مردمی - بدون برنامه ریزی قبلی - دانست که با توجه به بسترها و زمینه های قبلی به وجود آمد و در حمایت از رهبر دینی و یاری آرمانهای متعالی، به اوج خود رسید و شهرها و مناطق مختلف ایران را در بر گرفت.

عوامل، بسترها و زمینه های شکل گیری قیام 15 خرداد

1. ارائه پی در پی طرحها و لوایح غیر اسلامی و دین ستیزانه؛

2. اسلام ستیزی رژیم و کم رنگ کردن آموزه ها و دستورات دینی؛

3. ایجاد فشار و اختناق و تحولات آمرانه؛

4. نادیده گرفتن مرجعیت و قدرت رهبری دینی؛

5. هتک احترام مرجعیت؛ به خصوص امام خمینی (با دستگیری ایشان)؛

6. ترویج تدریجی و آرام ارزشهای غربی برای به حاشیه راندن دین؛

7. برگزاری انتخابات فرمایشی و ایجاد مجالس مطیع (در واقع کم رنگ کردن قانون اساسی)؛

8. قبضه مطلق قدرت و نادیده گرفتن نظرات روحانیون و مردم؛

9. محک زدن قدرت مذهبی مردم و بررسی امکان حذف این نیروی اثرگذار و تهدید علما؛

10. غائله سازی عمدی و ایجاد اختلاف بین مردم؛

11. تحریکات شدید عوامل رژیم علیه اسلام گرایان و اتهامات ناروا (چون ارتجاع سیاه و پیوند با خارج و...) علیه آنان؛

12. سرکوبی شدید اعتراضات مردمی؛ از جمله حمله ددمنشانه به فیضیه.

با اعتراضات و تظاهراتی که صورت گرفته بود، امام خمینی رحمه الله پس از 10 ماه زندانی شدن، در 18 فروردین 43 به قم مراجعت کرد و مورد استقبال با شکوه مردم و روحانیون قرار گرفت. این استقبال و توجه مردم، به نوبه خود، پس از حادثه 15 خرداد، برای امام و انقلاب یک پیروزی محسوب می شد و نقطه عطفی بر این حرکت انقلابی مردمی به شمار می آمد که پس از فراز و نشیبهایی سرانجام در سال 57 با سرنگونی رژیم شاهنشاهی به پیروزی رسید. نهضت 15 خرداد در اندیشه بنیان گذار نظام جمهوری اسلامی، دارای منزلتی ویژه بوده و مبدأ انقلاب اسلامی است.

دستاوردها و پیامدهای قیام:

1. شکست دکترین کندی؛

2. آشکار شدن ماهیت ضد اسلامی شاه؛

3. تقویت روحیه دینی و دفاع مذهبی مردم؛

4. افزایش رشد سیاسی روحانیت و توده های مردم؛

5. قرار گرفتن علما و مراجع در سطح رهبری و پیشتازان نهضت؛

6. تعمیق پیوند روحانیت با اقشار مختلف؛ بخصوص دانشجویان؛

7. الگو قرار گرفتن مذهب برای مبارزه (اسلامی تر شدن انقلاب)؛

8. افشای چهره ریاکارانه شاه؛

9. تشکیل سازمانها و گروه های اسلامی؛

10. شکل گیری جدی اندیشه براندازی رژیم؛

11. رشد آگاهی و تفکر انقلابی مردم؛

12. بر ملا شدن ماهیت ملی گراها؛

13. پایان یافتن مبارزه در چهار چوب نظام حاکم (به عنوان شیوه غالب مبارزه و به عنوان رفرم)؛

14. مرکز قرار گرفتن نیروهای معارض مذهبی؛

15. شروع دور جدید مبارزات روحانیت (ورود جدی روحانیت به عرصه سیاست)؛

16. افشای خطر صهیونیسم؛

17. تضمین پیروزی نهضت (آشکار شدن طلیعه های پیروزی)؛

18. فروپاشی تز جدایی دین از سیاست و